

Önsöz

Lenin, Ekim Ayaklanması'nın ertesi sabahı sakin ve soğukkanlı bir şekilde "Şimdi sosyalist düzenin inşasına girişeceğiz" dediği zaman, arkasında cezaevi, sürgün, gizli faaliyet, göçmenlik, iktidarın henüz çok uzakta olduğu günlerde baskı altındaki devrimcilerden kurulu bir partinin örgütlenmesi, eğitilmesi ve ona öncülük edilmesi deneyimleriyle tüketilmiş çeyrek yüz-yıllık bir mücadele süreci vardı. Önünde ise, beş yıl boyunca sürdüreceği parti liderliği, devrimci bir hükümetin sorumluluğu ve henüz kurulmuş Komünist Enternasyonal'e önderlik görevi uzanıyordu.

Ardında bıraktığı uzun ve zorlu siyasi faaliyeti boyunca Lenin'e güç kazandıran ve onu ayakta tutan büyük ideal, yeni bir sosyalist düzenin kurulması idi. Yirmi beş yıl süresince, gerçekte olduğundan çok daha uzak görünen bu amaç için olağanüstü bir gayretle çalıştı; 1917 Şubatı'na geldiğinde bile, ölmeden önce devrime tanık olacağına hala inanmıyordu. Lenin ve Bolşevikler, belirsizlikten iktidarın zirvesine doğru gerçekleştirdikleri dramatik tırmanıştan sonra bir dizi yeni ve zorlu görevle yüz yüze kaldılar. Ekonomisi yıkıma uğramış, 'on dört ordu'nun saldırısına maruz kalmış, geri ve muazzam büyüklükte bir ülkenin devlet aygıtını idare etmek durumundaydılar. Sıfırdan başlayarak bir işçi ve köylü ordusu yaratmak, onu kendisinden çok daha iyi donatılmış yerli ve yabancı ordulara karşı yönetmek zorundaydılar.

İktidara gelmesiyle birlikte devlete karşı ajitasyon ve örgütlenme faaliyeti yürütme konumundan çıkıp devleti yönetmek ve bu alanda işçilere önderlik etmek durumunda kalan parti, işleyiş tarzını köklü bir biçimde değiştirmek zorunda kaldı. Lenin ve diğer Bolşevikler, iktidar deneyiminden ve toplumda güçlü bir temelden yoksun olmasına, söz etmeye değer bir zenginliğe ya da kültüre sahip bulunmamasına karşın, proleteryanın devrimdeki yaşamsal önemi ve sahip olduğu yönetme yeteneği konusunda hiçbir kuşkuya düşmediler. Artık uykusundan uyanmış olan işçi sınıfının yaratıcı yeteneklerine büyük bir güven duyuyorlardı. Partinin uzun mücadele yılları içinde oluşmuş çelik disiplinine, proleteryanın cesaret ve kahramanlığına güvenen Lenin, devletin idaresini ele almakta tereddüt göstermedi.

Henüz kurulmuş olan Komünist Enternasyonal'e öncülük etmek, Lenin'in omuzlarına yüklenmiş bir diğer yeni ve zorlu görevdi. Rus Devrimi yurt dışında büyük yankılar yarattı. Bir dizi ülkede devrimci marksistlerden oluşmuş küçük gruplar kitlesel komünist partiler durumuna geldiler. Bu genç, deneyimsiz partilerin eğitilmesi son derece güç bir görevdi.

Elinizdeki bu çalışma, Lenin'in iktidara yükselişinden ölümüne kadar olan dönemi irdeliyor. Bu cilt, Lenin'in parti, hükümet ve Enternasyonal'in lideri olarak üstlenmiş olduğu üçlü görevi yerine getirdiği bu dönemin belgelenmesi ve çözümlenmesi gereğinden doğan zorunluluk dolayısıyla, diğer iki ciltten çok daha geniş bir çerçeveye sahip.

Lenin'in biyografisi ile işçi sınıfı tarihi arasındaki ilişki, sürekli ve kalıcı bir özelliğine sahip. Biyografinin 'Lenin: Parti'nin İnşası' başlığını taşıyan birinci cildinde, proleteryanın partiyi nasıl yarattığını ve partinin Lenin'i nasıl biçimlendirdiğini, bunun yanı sıra, Lenin'in partiyi, partinin proleteryanı nasıl etkilediğini göstermeye çalıştım. Burada, Lenin'in siyasi biyografisi ile işçi sınıfının siyasi tarihi iç içe geçmiş olarak sunuldu. Lenin'in faaliyetleri ile partinin faaliyetlerinin iç içeliği, 'Lenin: Bütün İktidar Sovyetler'e' başlığını taşıyan ikinci cildin konusu olan 1917 Devrimi'nde doruğuna ulaşıyordu. Eğer ilk ciltte biyografi ile tarih birbiriyle tam olarak örtüşmemiş ise, Lenin'in çabalarını partiyi sınıf içinde geliştirmek, işçi sınıfını değiştirme ve toplumu dönüştürme mücadelesi içinde partiyi ve kendisini yeniden biçimlendirmek doğrultusunda yönlendirmek zorunda olması bu durumun temel nedeni olarak görülmelidir. 1917'de biyografik olanla tarihsel olan arasındaki iç içelik öylesine eksiksiz durumdadır ki, Lenin parti ve proleterya içinde bütünüyle erimiş görünür. Lenin'e 1917'deki gücünü ve muhteşemliğini kazandıran şey, işçilerin gücü ve muhteşemliğidir.

Elinizdeki ciltte biyografik olan ile tarihsel olan arasındaki ilişki yeniden değişim gösteriyor. Ekim Devrimi'nden itibaren, Rusya'nın geriliğinin ve köylü tutuculuğunun yakıcı gerçekliği

ile uluslararası devrimin gecikmesi, Bolşeviklerin nesnel koşulları biçimlendirmede giderek artan ölçüde etkisiz ve yeteneksiz kalmalarına yol açtı. Sanki olayların akışı Lenin'i toplumsal yaşamın dışına doğru itmişti. Bu noktada, tarihsel olanla karşılaştırıldığında biyografik olan gözle görülür biçimde marjinalleşir. Lenin ve partisinin kendilerinden kat kat üstün güçler karşısındaki zayıflığı Lenin'in yaşamının bu dönemini trajik kılar; bununla birlikte, anılan dönemde Lenin, parti ve proleterya tarafından gösterilen çaba ve özverinin boş yere olduğu düşünülmemelidir.

Lenin, Prometheus'u çağrıştıran destansı mücadelesi boyunca geleceğin Bolşevizme ait olduğu inancını bir an için bile yitirmedi. Rusya'nın görece küçük proleteryası, uluslararası işçi sınıfının olağanüstü güç koşullarda özgürlük ve işçi iktidarı için verdiği mücadele içinde neleri başarabileceği konusunda çarpıcı bir örneğin yaratıcısı oldu.

Proleteryanın Batı'da gerçekleştireceği zafer olmaksızın Rus proleteryasının devlet iktidarını elinde tutamayacağı Lenin için açıktı. O'na göre, Rus devrimi dünya devriminin birinci aşamasından başka bir şey değildi. Bu cilt, Lenin ve Bolşeviklerin Komünist Enternasyonal'in inşası ve devrimin yayılması için gösterdikleri çabaları, başarı ve başarısızlıkları anlatıyor. Onların çok kısa bir zaman dilimi içinde çok güçlü bir devrimci enternasyonal kurma başarısını göstermiş olmaları şaşırtıcıydı. Bununla birlikte, tarihin de tanıklık ettiği gibi, Bolşevizmi çok farklı geleneklere sahip Rusya dışındaki partilere hızla aşılama olanaksızdı. Aşılama sürecinin başarısızlığı 1918-23 devrimindeki yenilgilere yol açtı. Esas olarak, bu yenilgiler genç komünist partilerin sahip oldukları deneyimsizlikten, ancak zaman içinde üstesinden gelinebilecek bir olgunlaşmamışlıktan kaynaklanıyordu. Ne yazık ki böyle bir zamandan yoksundular. Böylece, Rus Devrimi'nin yalıtılması Rusya'da bürokrasinin iktidarının pekişmesine ve Komintern'in Kremlin'in dış politika alanında kullandığı basit bir araç haline gelmesine yol açtı. Bu gelişmeler (ki çalışmamızın dışında kalıyorlar) komünist partilerin devrimin araçları olma konumuna bütünüyle son verdi.

Kitapta Lenin ve Bolşeviklerin yaptıkları hatalara tekrar tekrar değiniliyor. Bunun nedeni Lenin'in yaşantısının son döneminde geçmişte olduğundan daha çok hata yapması değil, anılan dönemde yapılan her hatanın, yol açtığı sonuçlar itibarıyla, geçmişte yapılanlarla karşılaştırıldığında daha kritik bir öneme sahip oluşu. Tarihsel hareketin gerilemesinin kendisini bu aşamada dışavurduğu yer tam da sözünü ettiğimiz bu oransızlık. Lenin'in 1917'deki hataları devrim tarafından bertaraf edildi. Ancak 1921-23 arasında kalan dönemde, proleteryanın tükenişi, parti-devlet bürokrasisinin yükselişi ve Batı'da devrimin yenilgiye uğramasıyla birlikte, liderliğin yaptığı her 'hata' olaylar tarafından bertaraf edilmedi, aksine daha vurgulu hale getirildi. Lenin'in yaşamının son birkaç yılında iyimserlik veren, kahramanca öğelerle trajik öğeler çok karmaşık bir biçimde birbirleriyle içiçe geçer. Lenin'in devletin, partinin ve Enternasyonal'in üzerindeki denetimi giderek zayıflar. Dolayısıyla, bu ciltte, biyografik ve tarihsel öğelerin kritik diyalektiği bunlardan ikincisinin birincisini hemen tamamen ortadan kaldırmasına neden olur.

Bu kitabın yazılması oldukça güç gerçekleşti; bu yalnızca konunun genişliğinden (uluslararası alanda Rusya, parti, devlet ve Komünist Enternasyonal) değil, fakat ayrıca ve daha çok, tarihsel bir trajedi karşısında duyulan -ama bu çalışmanın nesnellğine gölge düşürecek yersiz bir hoşgörüyü de izin vermeyen- bir acıdan kaynaklanıyor.

1 (14) Şubat 1918'e öngelen olayların tarihlerini iki takvime göre veriyorum. Bunlardan birincisi Jülyen ya da 'Eski Tarz' olarak adlandırılan takvimi, parantez içinde verilen ikincisi ise Batı Avrupa ya da 'Yeni Tarz' olarak isimlendirilen takvimi esas alıyor. Rusya'da Eski Tarz 1 (14) Şubat 1918'de kaldırıldı ve Yeni Tarz takvime geçildi. Dolayısıyla söz konusu tarihten sonra yaşanan olayların tarihleri yalnızca Gregoryan takvimine göre verildi.

Bu önsözü fırsat bilerek, Almanca'dan bir dizi metni çevirerek bana yardımcı olan Mary Phillips'e, aynı yardımı Fransızca'dan yaptığı çevirilerle yapan Donny Gluckstein'a, dört cildi sa-

bırla gözden geçirip yayına hazırlayan ve kitapların görsel yanına ilişkin değerli önerilerde bulunan Jo Bradley'e teşekkür etmek istiyorum. Bu çalışmanın kimi bölümlerinin değişik versiyonlarını sayısız kere, ve çalışmanın bütünü en az üç kere daktiloya alan Chanie Rosenberg'e çok şey borçluyum. Kitabı kaleme aldığım altı yıl boyunca benden moral desteğini ve dostluğunu esirgememiş olması, Chanie Rosenberg'e olan minnettarlığımı daha da artırıyor.

Tony Cliff

Londra, Temmuz 1977 ve Nisan 1978